

ACADEMICIAN I.M. TRACHTENBERG AND HIS SCIENTIFIC SCHOOL

To the 95th anniversary of the birth of an outstanding scientist

АКАДЕМИК І.М. ТРАХТЕНБЕРГ І ЙОГО НАУКОВА ШКОЛА

До 95-річчя від дня народження видатного вченого

11
листопада
2018
року

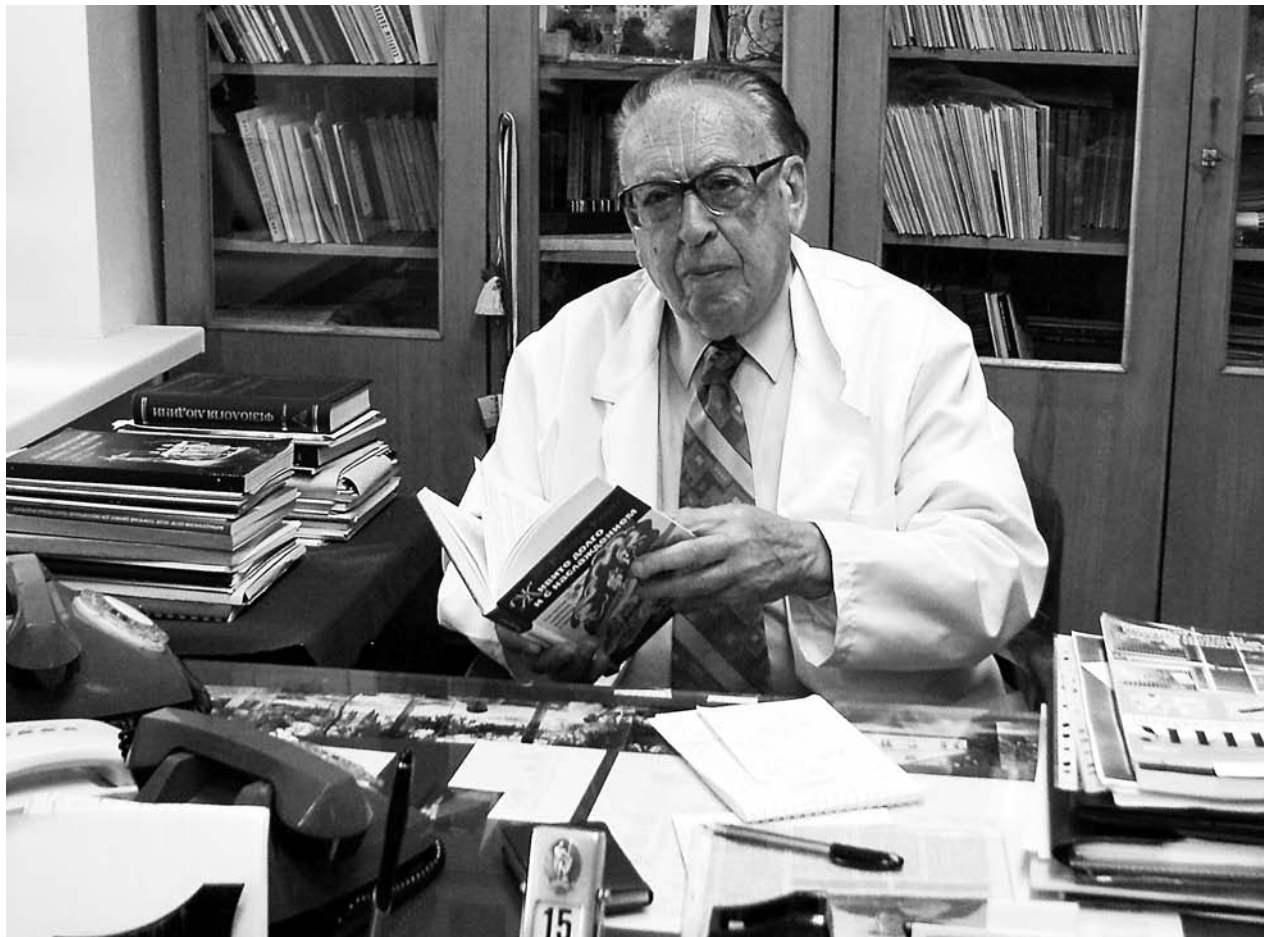
академіку Національної академії медичних наук України, члену-кореспонденту НАН України, доктору медичних наук, професору, Заслуженому діячу науки і техніки, лауреату трьох академічних премій з профілактичної медицини НАМН України, лауреату Державної премії України у галузі науки та техніки,

премії імені О.О. Богомольця НАН України, завідувачу лабораторії промислової токсикології та гігієни праці при використанні хімічних речовин ДУ «Інститут медицини праці імені Ю.І. Кундієва НАМН України» Ісааку Михайловичу ТРАХТЕНБЕРГУ виповнилося 95 років.

Народився І.М. Трахтенберг 11 листопада 1923 року у м. Житомирі. Закінчивши з відзнакою 1946 року Київський медичний інститут імені

О.О. Богомольця, вступає до аспірантури при кафедрі гігієни праці того ж інституту, в якому розпочинає дослідницьку та педагогічну діяль-

ність за керівництва відомого гігієніста, майбутнього академіка АМН СРСР Л.І. Медведя. Ставши одним з перших його учнів, Ісаак Михайлович роз-

виває на кафедрі ідеї свого вчителя з питань токсикології ртутьорганічних пестицидів і гігієни праці під час роботи з ними в умовах сільськогосподарського виробництва. Результати цих досліджень узагальнені у кандидатській дисертації «К токсикологии органических соединений ртути – этилртутифосфата и этилртутихлорида», яка була успішно захищена 1950 року. Логічним продовженням цих досліджень стали здійснені у подальші роки експериментальні та гігієнічні спостереження з проблеми впливу ртуті та її похідних на організм. Узагальнення багаторічних результатів було покладене в основу докторської дисертації «Микромеркуриализм как гигиеническая проблема» (1964) і монографії «Хроническое действие ртути на организм» (1969).

Після затвердження дисертації її автор обирається на посаду професора кафедри, а 1966 року йому присвоюють вчене звання професора. Науково-дослідницькій роботі у стінах своєї alma mater у ці та подальші роки сприяє удосконалення І.М. Трахтенбергом викладацької діяльності у рамках не лише санітарно-гігієнічного, але й інших факультетів.

1972 року він переходить на науково-дослідницьку роботу до Київського НДІ гігієни праці і профзахворювань МОЗ України (нині – «Інститут медицини праці ім. Ю.І. Кундієва НАМН України»). Увесь подальший науковий шлях вченого пов'язаний з цією відомою установою. Тут було організовано лабораторію промислової токсикології і гігієни праці при використанні хімічних речовин, яку очолив Ісаак Михайлович. Колектив цієї лабораторії за керівництва ювіляра вже понад 45 років успішно розробляє актуальні проблеми медицини праці, профілактичної токсикології, медичної екології.

Вагомим є внесок науковця у розробку та обґрунтування сучасних принципів і методів встановлення гранично допустимих концентрацій хімічних

речовин. Значних успіхів він досяг у розв'язанні проблем токсичної дії малої інтенсивності, токсикології сполук важких металів, у вивченні механізмів та проявів кардіовазотоксичної дії екзогенних хімічних подразників промислового та навколишнього середовища.

Сфера наукової діяльності Ісаака Михайловича поширюється також на медичну екологію, нанотоксикологію, експериментальну токсикологію, гігієну промислового середовища та довкілля, лікарську токсикологію, методологію наукових досліджень у галузі профілактичної медицини.

Ювілярові належать наукові розробки з принципово нового положення про взаємозв'язок загального та специфічного у реакції організму на екзогенну дію хімічних факторів. Він значною мірою поглибив сучасне розуміння наукових проблем «норми», адаптації, передпатології хімічної етіології, вікової токсикології.

Академік І.М. Трахтенберг є автором понад 500 наукових праць, з них 29 монографій, підручників, довідників. Він створив свою наукову школу. За його керівництва підготовлено й захищено 15 докторських та 41 кандидатських дисертацій. Багато його учнів очолюють наукові колективи по всьому світу.

І.М. Трахтенбергу притаманна висока громадська активність, він бере участь у діяльності наукової спільноти України та світу. Ісаак Михайлович є головою Термінологічної комісії при Президії НАМН України, головою консультативно-експертної групи з лікарської токсикології Державного експертного центру МОЗ України, членом редколегій низки наукових періодичних видань, серед яких «Український журнал з проблем медицини праці», «Проблеми сучасної токсикології», «Фармакологія та лікарська токсикологія», «Довкілля та здоров'я», «Токсикологічний вестник», «Международный медицинский журнал» та інші.

Ювіляра відрізняє безкомпромісна позиція у відстоюванні інтересів і захисті здоров'я працівників України. Він часто виступає на сторінках періодичних громадсько-політичних видань зі статтями, присвяченими гострим проблемам сучасності, організації науки і підготовки наукових кадрів, вихованню молоді на прикладах життя видатних діячів медичної науки і охорони здоров'я.

Трахтенберг І.М. користується пошаною серед науковців, є почесним членом Наукового товариства гігієністів Болгарії, почесним професором ДУ «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова НАМН України», почесним професором Тернопільського медичного університету імені І.Я. Горбачевського, почесним доктором Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Корифея у галузі профілактичної медицини нагороджено орденом «За заслуги» III, II та I ступенів, багатьма медалями, серед яких «За оборону Києва» і «За доблесну працю у період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.», а також «Медаль Леонардо да Вінчі» Європейської академії природничих наук, медаль імені М.М. Амосова, почесними відзнаками та академічними преміями НАМН, НАН і МОЗ України.

Ісаак Михайлович сповнений нових планів, творчих задумів і сподівань. Його життя є прикладом самовідданого служіння науці і мистецтву.

Редакції журналу «Довкілля та здоров'я» та «Українського журналу з проблем медицини праці», колеги, друзі, уся наукова громадськість щиро вітають Ісаака Михайловича Трахтенберга зі славним ювілеєм і зичать міцного здоров'я, творчого натхнення, нових наукових досягнень на благо збереження здоров'я людей в Україні і світі.